

Populærudgave
af
Civilarbejderloven

2003

StK:Forsvar

FORORD

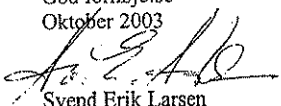
I 1996 udgav STK:Forsvar en populærugave af Civilarbejderloven som på ingen måde erstattede lovtjekterne i Civilarbejderloven eller Tjenestemandsløven men tilsigter, som titlen angiver, at oversætte de centrale elementer i lovene til en let fattelig tekst.

Der er siden 1996 sket visse ændringer ved de seneste overenskomstforhandlinger m.v. af indholdet som betyder, at det har været naturligt at fortage en ajourføring af hele udgaven.

Dette er nu sket med hjælp fra Forsvarsministeriets regnskabssekretariat og egne konsulenter, hvilke STK:Forsvar takker for.

Det betyder at denne populærugave er ajourført så de medlemmer der fortsat er omfattet af Civilarbejderloven har noget at forholde sig til.

God fornøjelse
Oktober 2003

Svend Erik Larsen
Formand
STK:Forsvar

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Anvendelsesområde.....	3
3. Egenpension/svagelighedspension.....	3
4. Kvalificeret svagelighedspension/tilskadekomstpension.....	5
5. Ægtefællepension.....	6
6. Børnepension.....	8
7. Efterindtægt.....	8
8. Opsat pension.....	9

CIVILARBEJDERLOV

INDLEDNING

Civilarbejderspensionsloven knytter sig til tjenestemandspensionsloven, hvorfor der er tale om en statsbetalt pension (intet pensionsbidrag fra de ansatte).

I det efterfølgende er ordet tjenestemand erstattet med civilarbejder i de relevante lovbestemmelser.

ANVENDELSESOMRÅDE

Loven gælder underlagte myndigheder i det militære forsvar (Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen, Forsvarets Efterretningstjeneste, Forsvarets Auditorkorps, Forsvarets Bygningstjeneste samt Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste.

Inden for StK:Forsvars område omfattes funktionærer (med undtagelse af Teknisk Landsforbunds overenskomstområde), håndværkere, kørelærere, specialarbejdere, kvindelige arbejdere, rengøringsassistenter samt cafeteria-medhjælpere. Endvidere omfatter loven langtidsansatte korporaler og konstabler med pligtig afgangsalder 60 år under HKKF overenskomstområde. Tillige omfattes de nævnte gruppers efterlevende ægtefæller og børn.

De bestemmelser i loven, der omhandler efterlevende ægtefæller, omfatter også registrerede partnere (bortset fra bestemmelserne om enkepensionsret ved skilsmisse).

Man er omfattet af loven straks fra ansættelsen og uanset ansættelsesforholdets varighed. Loven gælder dog ikke for personer, der ansættes efter 1/1-1999.

DE ENKELTE PENSIONSFORMER SAMT EFTERINDTÆGT Egenpension/Svagelighedspension

En civilarbejder har ret til egenpension, hvis den pågældende:

- har en ansættelse inden for lovens område svarende til mindst 10 års fuldtidsbeskæftigelse (ansættelsestid).
- Pensionsalderen regnes dog først fra det fyldte 25. år¹.

---

¹ der er dog i visse tilfælde mulighed for medregning af pensionsalder fra anden ansættelse uden for FMN's område.

- afskediges på grund af alder eller helbredsbetaget tjenstydighed.
- anden utilregnelig årsag².

Egenpension efter afsked inden det fyldte 60. år på grund af arbejdsmangel, vil først kunne udbetales ved det fyldte 60. år.

Egenpension efter afsked inden det fyldte 60. år kommer dog til udbetaling uanset alderen, såfremt den pågældende af helbreds-mæssige grunde bliver tjenstydlig i et omfang, der før ansættelsens ophør ville have medført afsked med pension.

En civilarbejder har ret til at søge afsked på grund af alder med udgangen af den måned, pågældende fylder 60 år. Arbejdsgiveren skal afskedige civilarbejderen med udgangen af den måned, hvor den pågældende fylder 70 år, medmindre der er aftalt en lavere pligtig afgangsalder.

Til de under 65/67-årige pensionister (såvel egen- som ægtefællepensionister), ydes et tillæg, der er det samme på alle skalatrin, og hvis størrelse alene afhænger af den enkelte pensionists pensionsalder. Dette tillæg falder væk, når pensionisten fylder 65/67 år.³

Pensionsalderen er som nævnt det antal år, som den pågældende efter sit fyldte 25. år har været ansat som civilarbejder. Den tid, som en civilarbejder har haft nedsat tjenestetid, indgår tilsvarende nedsat i pensionsalderen.

Den højeste egenpension opnås ved 37 års pensionsalder. Den udgør 57% af civilarbejderens pensionsgivende løn⁴ på tidspunktet umiddelbart før pensioneringen.

Til egenpensionister på skalatrin 31 og lavere, ydes nærmere fastsatte årlige tillæg.

Når en civilarbejder begærer afsked efter at være fyldt 60 år, nedsættes pensionen i forhold til den tid, der står tilbage indtil den pågældende fylder 65/67 år jf. pkt. a, b og c.

- a. For pensionister født før 1/7-1944 afhænger fradragets størrelse af, om civilarbejderen forpligter sig til efter pensioneringen højst at ville udføre erhvervsarbejde svarende til 200 timer pr. kalenderår, herunder dele af kalenderår. Hvis pågældende påtager sig denne forpligtelse, udgør fradraget 1/2% pr. år, herunder dele af år, der står tilbage indtil vedkommende fylder 67 år.

Forpligtelsen ophører ved det 67. år for personer født før 1/7-1939 og ved det 65. år for personer født mellem 1/7-1939 og 30/6-1944.⁵

---

² nedlæggelse af stillingen (arbejdsmangel)

³ Se bilag 3

⁴ Se bilag 1

⁵ Hvis folkepensionsalderen er 65 år, regnes der ikke førtidspensionsfradrag ved afsked som 65- og 66-årig.

b. Såfremt civilarbejderen ikke indgår en sådan aftale, udgør fradraget:

- ved en pensionsalder under 30 år: 3% pr. år pågældende mangler i at fylde 67 år.
- ved en pensionsalder mellem 30 og 35 år: 2% pr. år pågældende mangler i at fylde 67 år.
- ved en pensionsalder over 35 år: 1% pr. år pågældende mangler i at fylde 67 år.

c. For pensionister født efter 1/7-1944 er der ingen erhvervsbegrænsning.
Ved afsked som 60 - 61 - 62 - 63 og 64-årig nedsættes pensionen med henholdsvis:
10 - 7 - 4 - 3 og 2%.

Ved afsked inden det fyldte 62. år nedsættes pensionen endvidere med et fradrag, der svarer til 50% af under 65-års tillægget. Dette fradrag falder væk, når pensionisten fylder 65 år.

Alle procentfradrag i øvrigt, jf. a, b og c er livsvarige.

Fradrag finder dog ikke sted for en civilarbejder med ret til udskudt egenpension, såfremt den pågældende er afskediget på grund af arbejdsmangel eller manglende beskæftigelsesmulighed, og på afskedigelsestidspunktet har opnået en ansættelsestid på 10 år (fuldtidsbeskæftiget) eller derover.

Kvalificeret svagelighedspension/tilskadekomstpension

En civilarbejder, der er under 60 år, hvis erhvervssevne er nedsat til 1/3 eller derunder, har ved afsked af denne årsag ret til en pension, som fastsættes på grundlag af den pensionsalder, den pågældende ville have opnået ved forbliven i tjeneste indtil det tidspunkt, da afskedigelse skulle finde sted på grund af alder (70 år). *Bemærk: Reglen gælder ikke når afsked er efter det fyldte 60. år.*

Hvis der forud for ansættelsen foreligger en lægelig konstateret lidelse kan der tages pensionsforbehold for de tilfælde, hvor pågældende afskediges på grund af denne lidelse. Forbeholdet gælder dog kun i 10 år fra ansættelsen. Det samme er tilfældet, hvis afskedigelsen er begrundet i en følgesygdom af en forud for ansættelsestidspunktet lægelig konstateret risikofaktor.

Finder afsked sted på grund af utjenstedygtighed, som er forårsaget af, at der under udførelse af tjenesten er overgået civilarbejderen en tilskadekomst, der begrunder krav af erstatning for tab af erhvervsevne i henhold til lov om arbejdsskadeforsikring, er den pågældende berettiget til den egenpension, der gælder for en pensionsalder på 37 år.

Har den pågældende ved grov uagtsomhed eller ved beruselse selv fremkaldt eller væsentligt bidraget til tilskadekomsten, kan finansministeren bestemme, at forhøjet pension bortfalder eller nedsættes.

Egenpension som følge af tilskadekomst ydes uanset alder og ansættelsestid.

Bliver en pensioneret civilarbejder, hvis afsked skyldes helbredsbetinget utjenstedygtighed atter tjenstedygtig, har den pågældende, hvis vedkommende ikke er fyldt 60 år pligt til at lade sig genansætte i sin tidligere stilling eller en anden passende stilling, som den pågældende før sin afsked ville have pligt til at overtage.

Ægtefællepension

Den efterlevende ægtefælle efter en civilarbejder eller en pensioneret civilarbejder er berettiget til ægtefællepension, hvis ægteskabet blev indgået:

- før den afdøde civilarbejder var fyldt 65 år og
- før den afdøde civilarbejder var afskediget med ret til egenpension

og i begge tilfælde:

- mindst 3 måneder før dødsfaldet.

Hvis dødsfaldet skyldes et ulykkestilfælde eller en akut infektionssygdom indtruffet efter ægteskabets indgåelse, gælder betingelsen om, at ægteskabet skal have bestået i mindst 3 måneder dog ikke.

Hvis ægtefællerne tidligere har været gift med hinanden, kan finansministeren i særlige tilfælde bestemme, at ægtefællen er berettiget til ægtefællepension, selv om de nævnte betingelser ikke er opfyldt.

En person, hvis partnerskab med en civilarbejder er registreret i henhold til loven om registreret partnerskab, har samme ret til ægtefællepension som en efterlevende ægtefælle, dog kun så længe det registrerede partnerskab består.

Ægtefællepension beregnes efter den af civilarbejderen optjente pensionsalder, dog mindst 15 års pensionsalder. En ægtefælles pensionsalder kan dog aldrig overstige den pensionsalder, som civilarbejderen ville have opnået ved den pligtige afgangsalder.

Ægtefællepension efter en egenpensionist, som ved sin død oppebar pension efter § 7 i tjenestemandspensionsloven, får ægtefællepension beregnet efter afdødes ordinære pensionsalder, men med tillæg af den periode, hvori afdøde fik pension.

Ægtefællepensionen kan dog aldrig beregnes højere end efter den pensionsalder, civilarbejderen selv ville have opnået ved den pligtige afgangsalder (70 år).

Var civilarbejderen afgået ved døden som følge af tilskadekomst i tjenesten, eller oppebar civilarbejderen pension som følge af tilskadekomst i tjenesten, fastsættes pensionsalderen til 37 år.

Ægtefællepensionen udgør for hvert års pensionsalder 71% af egenpensionen.

Hvis ægtefællen er yngre end den afdøde civilarbejder, og aldersforskellen minus ægteskabets varighed overstiger 10 år, reduceres ægtefællepensionen med 2% for hvert år forskellen overstiger 10 år.

En ægtefællepension bortfalder ikke som følge af indgåelse af nyt ægteskab (dette gælder dog ikke fraskilte "hustruer").

Hvis en efterlevende ægtefælle er berettiget til mere end en ægtefællepension, udbetales kun den største af pensionerne.

Pensionen udbetales fra udløbet af efterindtægtsperioden.
(Se side 8).

Separation har ingen betydning for pensionsretten (man er gift, indtil man bliver skilt).

Den fraskilte hustru kan bevare pensionsretten ved skilsmisse under forudsætning af, at:

- ægteskabet har været mindst 5 år
- der påhviler manden bidragspligt (som kan være kr. 0 (ved dom eller fastsat af statsamtet) eller min. kr. 800⁶ pr. md. (ved frivillig aftale))
- hvis bidragspligten er tidsbegrænset, er den fraskilte hustru kun berettiget til enkepension i den samme periode, som bidragspligten varer
- hvis der er flere berettigede, dvs. såvel en enke som en fraskilt hustru, deles pensionen imellem dem i forhold til det antal påbegyndte år, de hver især har været gift med manden
- ingen af dem kan dog få mindre end 1/3 af pensionen
- en fraskilt hustrus pensionsret bortfalder, hvis hun gifter sig igen
- hvis enkepensionsretten bortfalder for den ene hustru, overgår retten ikke til den anden

---

⁶ Finansministeriet regulerer løbende denne minimumsgrænse.

- er en fraskilt hustru enkepensionsret tidsbegrænset, overgår retten til hendes del af pensionen dog til enken, når den fraskilte hustrus pensionsret ophører
- skal enkepensionen deles mellem flere end 2, deles pensionen lige mellem de berettigede, uafhængigt af det antal år, de hver især har været gift med manden
- enkepensionsretten skal anmeldes til Forsvarsministeriet
- hvis retten ikke er anmeldt, vil Forsvarsministeriet med frigørende virkning kunne udbetale hele pensionen til enken.

Børnepension

Når en civilarbejder pensioneres bliver den pågældendes børn (herunder adoptivbørn) berettiget til børnepensionstillæg. Dette gælder også stedbørn, der er medtaget til forsørgelse i det fælles hjem.

Den samme kreds af børn er ved en civilarbejders død berettiget til børnepension.

Der kan kun udbetales et børnepensionstillæg/en børnepension for hvert barn.

Retten til børnepensionstillæg eller børnepension vedvarer indtil udgangen af den måned, hvori barnet fylder 21 år.

En civilarbejders lønmæssige placering og pensionsalder er uden betydning for størrelsen af børnepensionstillæg og børnepension⁷.

Efterindtægt

Ægtefællen, herunder en registreret partner efter en civilarbejder som ved sin død oppebar løn eller var pensioneret, er berettiget til efterindtægt, med mindre ægteskabet var opløst ved skilsmisse. Efterlader den pågældende sig ikke ægtefælle, men børnepensionsberettigede børn, er disse berettiget til efterindtægt.

Efterindtægt på grundlag af en ægtefællepension tilkommer de børn af den pågældende, der er berettigede til børnepension efter den først afdøde ægtefælle.

Afgår en civilarbejder ved døden uden at efterlade sig ægtefælle eller børnepensionsberettigede børn, tilfalder efterindtægten boet. Der kan ikke ydes efterindtægt til boet efter en pensioneret civilarbejder.

Retten til efterindtægt omfatter et tidsrum af 3 måneder beregnet fra den 1. i måneden efter dødsfaldet.

---

⁷ Se bilag 2

Er en civilarbejder afgået ved døden som umiddelbar følge af tilskadekomst under udførelse af tjenesten, omfatter retten til efterindtægt et tidsrum af 12 måneder.

Efterindtægt til boet udbetales dog kun i 3 måneder.

Hvis en civilarbejder dør under tjenestefrihed uden løn, udbetales der ikke efterindtægt.

Opsat pension

Ret til opsat pension opnås, når en civilarbejder fratræder efter at have opnået en pensionsalder (efter det fyldte 25. år) på mindst 3 år, men

- uden at opfylde betingelserne for afsked med egenpension og
- uden at overgå til anden ansættelse som kan medregnes i pensionsalderen.

Retten til opsat pension ophører, såfremt den pågældende på ny ansættes i en stilling, hvor ansættelsen kan medregnes i pensionsalderen.

Den opsatte pension beregnes på grundlag af civilarbejderens pensionsalder og pensionsgivende løn ved fratrædelsen.

Den opsatte pension udbetales fra den 1. i måneden efter det fyldte 65/67. år.

Pensionen kan søges udbetalt mellem det 60. – og 65(67.) år mod fradrag for førtidspensionering, jf. side 4 og 5 pkt. a og c.

NB: Pensionister født før 1/7-1944 skal udtræde af arbejdsmarkedet.

Såfremt den pågældendes erhvervsevne er nedsat til halvdelen eller derunder af helbredsmæssige årsager, kan pensionen også søges udbetalt før det 60. år (uden førtidsafkorting).

Ligesom til øvrige egenpensionister ydes ved udbetaling før det fyldte 65/67. år det særlige u 65/67 års tillæg⁸.

En efterlevende ægtefælle er berettiget til pension, selv om ægteskabet er indgået efter en civilarbejders afsked med ret til opsat pension, men ikke hvis ægteskabet blev indgået efter at den afdøde var fyldt 65 år eller efter at den opsatte pension var påbegyndt udbetalt, eller mindre end 3 måneder før dødsfaldet.

---

⁸ Se bilag 3.

Betingelsen om, at ægteskabet skal have bestået i 3 måneder, gælder dog ikke, hvis dødsfaldet skyldes et ulykkestilfælde eller en akut infektionssygdom indtruffet efter ægteskabets indgåelse.

Når en person, der var berettiget til opsat pension, dør, er den pågældendes børn under 18 år berettigede til en pension, der for hvert barn udgør 10%. Udbetales der ikke ægtefællepension udgør børnepensionen 20% af den opsatte pension. Pensionen udbetales fra den 1. i måneden efter dødsfaldet og indtil udgangen af den måned, hvori barnet fylder 18 år.

NB: Reglerne om opsat pension finder ikke anvendelse på en civilarbejder, der afskediges på grund af arbejdsmangel eller anden utilregnelig årsag inden det fyldte 60. år og som på afskedigelsestidspunktet havde været ansat i 10 år omregnet til fuldtidsbeskæftigelse eller derover.

Her gælder bestemmelserne for udskudt egenpension, jf. side 5. (Afsked på grund af arbejdsmangel).

OPTJENING AF PENSION

Tjenestemandspensionen beregnes som en procent af den pensionsgivende løn på det skalatrin som tjenestemanden pensioneres fra. Procenterne, der afhænger af den optjente pensionsalder, er vist i skemaet.

Pensionsalder (1-20 år)	Procent af løn	Pensionsalder (21-37 år)	Procent af løn
1	1,75%	21	35,50%
2	3,50%	22	37,00%
3	5,25%	23	38,50%
4	7,00%	24	40,00%
5	8,75%	25	41,50%
6	10,50%	26	43,00%
7	12,25%	27	44,50%
8	14,00%	28	46,00%
9	15,75%	29	47,50%
10	17,50%	30	49,00%
11	19,25%	31	50,50%
12	21,00%	32	52,00%
13	22,75%	33	53,00%
14	24,50%	34*	54,00%
15	26,25%	35*	55,00%
16	28,00%	36*	56,00%
17	29,50%	37*	57,00%
18	31,00%		
19	32,50%		
20	34,00%		

* Til pensioner beregnet på skalatrin 1-31, ydes der fra 1. april 2003 ved disse pensionsaldrer et særligt tillæg på op til 3600 kr.

BØRNEPENSION OG BØRNEPENSIONSTILLÆG
pr. 1. april 2003
(inkl. procentregulering)

Børnepension udbetales til en afdød tjenstemands børn under 21 år.
Børnepensionstillægget udbetales til børn under 21 år, hvis tjenstemanden er pensioneret.

Pensionstype	Beløb kr. pr. år
Børnepension	25.373,70
Børnepension, til Forældrelost barn	50.747,41
Børnepensionstillæg	13.370,57

TILLÆG TIL PENSIONISTER UNDER 65/67 ÅR*

Pr. 1. april 2003
(inkl. procentregulering)

Pensionsalder (1-20 år)	Tillæg til under 65/67 årige kr. pr. år	Pensionsalder (21-37 år)	Tillæg til under 65/67 årige kr. pr. år
1	965,03	21	20.265,28
2	1.930,03	22	21.230,29
3	2.895,05	23	22.195,31
4	3.860,05	24	23.160,32
5	4.825,06	25	24.125,33
6	5.790,09	26	25.090,35
7	6.755,09	27	26.055,37
8	7.720,11	28	27.020,38
9	8.685,12	29	27.985,40
10	9.650,14	30	28.950,40
11	10.615,15	31	29.915,42
12	11.580,16	32	30.880,43
13	12.545,17	33	31.845,45
14	13.510,19	34	32.810,45
15	14.475,20	35	33.775,47
16	15.440,21	36	34.740,48
17	16.405,23	37	35.705,50
18	17.370,24		
19	18.335,26		
20	19.300,27		

* Er pensionisten født den 1. juli 1939 eller senere ydes tillægget til det 65. år.